

POSTANOWIENIE

Sąd Rejonowy w Sokółce w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Piotr Charkiewicz

Protokolant: Ewa Gejdel

w obecności Prokuratora – Jarosława Wierzby

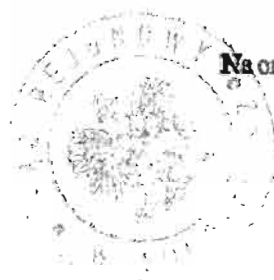
po rozpoznaniu

sprawy

na skutek zażaleń: Fundacji Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva, Stowarzyszenia Obrona Zwierząt, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt Animals, Krakowskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami, Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Sokółce z dnia 18.11.2013 r., sygn. akt Ds 1572/13 o odmowie wszczęcia dochodzenia

postanowił

1. na mocy art. 437 § 1 kpk uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Prokuraturze Rejonowej w Sokółce do dalszego prowadzenia postępowania.
2. na mocy art. 98 § 2 kpk z uwagi na zawłość sprawy odroczyć sporządzenie uzasadnienia postanowienia do dnia 15.05.2014 r.

Na oryginalnym dokumencie podpisany
Zarządca
Sekretarz Sądu
Ewa Gejdel

Uzasadnienie

postanowienia Sądu Rejonowego w Sokółce z dnia 9 maja 2014 r.

Postanowieniem Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Sokółce z dnia 18.11.2013 r. odmówiono wszczęcia dochodzenia w sprawie: zaistniałego w dniu 15 października 2013 roku w Bohonikach uboju co najmniej jednej owcy, bez uprzedniego pozbawienia zwierzęcia świadomości przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje, tj. o czyn z art. z art. 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt - wobec stwierdzenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego - na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk.

Zażalenia na powyższe postanowienie złożyli: Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva, Stowarzyszenie Obrona Zwierząt, Ogólnopolskiego Towarzystwo Ochrony Zwierząt Animals, Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami i Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce.

Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva zaskarżyła postanowienie w całości, zarzucając mu obrazę prawa materialnego, tj:

1. art. 35 ust. 1 w zw. z art 34 ust. 1 ustawy z o ochronie zwierząt poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż czyn popełniony przez Tomasz Miśkiewicza nie wypełnia znamion przestępstwa stypizowanego w tym przepisie/ podczas gdy z ustalonego stanu faktycznego wynika/ iż Tomasz Miśkiewicz nie posiadał odpowiednich kwalifikacji do dokonania uboju/ a zwierze nie został uprzednio ogłuszone, co wyczerpuje znamiona przestępstwa z 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt;

2. art. 4 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania poprzez jego niezasadne

zastosowanie podczas gdy zgodnie z tym przepisem, wymogi dotyczące ogłuszania zwierząt nie mają zastosowania w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne/ pod warunkiem, iż ubój ten ma miejsce w rzeźni, a ubój owcy w Bohordkach nie miał miejsca w rzeźni/ a ponadto przepis ten nie ma zastosowania na gruncie prawa polskiego, gdyż zgodnie z art. 26 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania Polska zachowała dalej idące przepisy krajowe, tj. art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt;

3. art. 26 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania poprzez jego niezastosowanie wyrażające się w przyjęciu, iż w Polsce obowiązuje art. 4 ust. 4 tegoż rozporządzenia, zgodnie z którym w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne wymogi dotyczące ogłuszania zwierząt nie mają zastosowania pod warunkiem, że ubój ma miejsce w rzeźni, podczas gdy Polska zachowała przepisy przewidujące dalej idącą ochronę zwierząt podczas ich uśmiercania, tj. art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt, o czym poinformowała Komisję Europejską.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący - Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva – wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Prokuraturze Rejonowej.

Stowarzyszenie Obrona Zwierząt zaskarżyło postanowienie w całości, zarzucając mu oparcie się na błędnych o wewnętrznie sprzecznych ustaleniach. Skarżący podniósł w szczególności, że przepis prawa zawarty w art. 6 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt generalnie zabrania zabijania zwierząt, przez co należy rozumieć wszelkie pozbawianie życia zwierząt kręgowych; ten sam przepis stanowi w ust. 1 wyjątki od tej nadrzędnej normy, określone wedle różnych celów i powodów zabijania różnych zwierząt, z powołaniem się na przepisy ustawy i przepisy odrębne. Zdaniem skarżącego, przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja prawna, polegająca na generalnym zakazie zabijania

zwierząt i licznych istotnych wyjątkach od niego, ma to znaczenie, że wyjątków tych nie można interpretować rozszerzająco; żaden religijny ani ceremonialny cel zabijania zwierząt nie daje się zaliczyć do określonych u.o.z. wyjątków, ani nie daje się w nich pomieścić drogą poprawnej interpretacji. Skarżący wskazał, że ustalony niewątpliwie przez Prokuratora religijny cel zabicia zwierzęcia już sam w sobie stanowi o zaistnieniu przestępstwa opisanego w art. 35 ust. 1 u.o.z., tj. zabicia zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, gdyż cel taki nie mieści się w ustawowych wyjątkach od generalnego zakazu zabijania zwierząt. Z treści uzasadnia zaskarżonego postanowienia wynika, że znamię przestępstwa, czyli zaniechanie pozbawienia zwierzęcia świadomości przed ubojem, było, zdaniem skarżącego, wypełnione, tzn. zwierzę ubite zostało faktycznie bez uprzedniego pozbawienia go przytomności. W ocenie skarżącego, treść uzasadnienia nie zawiera spójnego rozumowania, z którego wynikałoby, że przedmiotowy czyn dokonany w dniu 15.10.2013 r. w Bohonikach nie był czynem bezprawnym w świetle Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24.09.2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania. Skarżący wskazał, że, zgodnie z treścią art. 26 ust. 1 rozporządzenia, to prawo Państwa Członkowskiego ostatecznie przesądza o stosowaniu lub niestosowaniu tego wyjątku. Ten układ norm sprawia, że wyjątek przewidziany w nadrzędnym akcie prawnym nie ma zastosowania w Polsce, gdzie ogłuszanie przed ubojem jest wymagane bezwzględnie mocą u.o.z., pomimo że ustawa ta jest aktem niższej rangi wobec rozporządzenia. Przewidziany w rozporządzeniu wyjątek religijny od zasady ogłuszania możliwy jest wyłącznie w przypadku uboju w rzeźni. Tymczasem czyn dokonany w Bohonikach nie miał miejsca w rzeźni, co z całą pewnością ustalił Prokurator. Skarżący uznał za kuriozalny argument Prokuratora, że przepis mówiący o „uboju rytualnym”, zawarty w ustawie z dnia 20.02.1997 r. o stosunku państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w RP, ma zastosowanie także do muzułmańskiego związku wyznaniowego. Podniósł też, że przepis art. 34 ust. 1 i 3 u.o.z. korzysta z domniemania konstytucyjności, zatem pogląd, że zakaz uboju rytualnego „stałby w sprzeczności z konstytucyjną

zasadą wolności religii” jest tylko bezzasadnym przypuszczeniem co do stanu prawa. Zdaniem skarżącego, przepisy u.o.z. dotyczące uboju bez uprzedniego ogłuszania, są precyzyjne i konkretne.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący - Stowarzyszenie Obrona Zwierząt wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Towarzystwo Ochrony Zwierząt Animals zaskarżonemu postanowieniu zarzucił Zaskarżonemu obrazę przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię, zakładając iż w obecnym stanie prawnym uśmiercanie zwierząt bez ogłuszania jest dozwolone w sytuacji, gdy odbywa się ono zgodnie z wymogami religijnymi zarejestrowanych związków wyznaniowych, podczas gdy rezultat wykładni secundum legem prowadzi do rozstrzygnięcia, iż zachowanie takie w pełni odpowiada znamionom występku z art 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z o ochronie zwierząt.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący - Towarzystwo Ochrony Zwierząt Animals, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i prowadzenie postępowania karnego.

Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami zaskarżyło postanowienie w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego (art. 438 pkt 1 k.p.k.) które przejawiało się w naruszeniu:

- art. 35 ust. 1 w związku z art. 34 ust. 1 Ustawy o ochronie zwierząt poprzez przyjęcie, że znamiona wskazanego występku nie zostały zrealizowane, podczas gdy zabicie zwierzęcia kręgowego bez wcześniejszego pozbawienia świadomości, zabicie zwierzęcia kręgowego poza ubojnią i zabicie zwierzęcia kręgowego przez osobę nie posiadającą odpowiednich kwalifikacji w każdym przypadku jest przestępstwem

- art. 35 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt poprzez nie powołanie wskazanych przepisów w kwalifikacji prawnej mimo, że zwierzę złożone zostało w ofierze, a więc w celu nie wymienionym w zamkniętym katalogu przyczyn uśmiercenia przewidzianym w art. 6 ust. 1 Ustawy o ochronie zwierząt,

- art. 4 ust. 4 Rozporządzenia WE 1099/2009 poprzez pominięcie tego fragmentu cytowanego przepisu z którego wynika, że odstępstwa od zasady ogłuszania zwierzęcia przed śmiercią mogą być uzasadnione względami religijnymi, jednak tylko wówczas gdy ubój ma miejsce w rzeźni, co w ocenianym stanie faktycznym nie miało miejsca; jakkolwiek nawet wówczas gdyby ubój odbywał się w rzeźni byłoby on w świetle praw polskiego nielegalny, gdyż Rzeczpospolita Polska wprowadziła standardy surowsze niż wynika to z treści Rozporządzenia,

- art. 26 Rozporządzenia WE 1099/2009 poprzez pominięcie treści cytowanego przepisu mimo że z jego treści wyraźnie wynika, że państwa członkowskie mogą udzielić zwierzętom dalej idącej ochrony podczas ich uśmiercania niż wynika to z treści Rozporządzenia,

- art. 9 ust. 2 Ustawy o stosunku państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej poprzez przyjęcie, że przepis ten stanowi podstawę legalizującą ubój rytualny w Polsce,

- art. 9 ust. 2 Ustawy o stosunku państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej poprzez przyjęcie, że przepis ten ma zastosowanie do osób wyznania muzułmańskiego,

- art. 53 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez pominięcie wskazanego przepisu i przyjęcie, że wolność wyznania nie może zostać ograniczona ustawą,

- art. 34 ust. 2 Ustawy o ochronie zwierząt w brzmieniu obowiązującym do dnia 28 września 2002 roku poprzez przyjęcie, że przepis ten w dalszym ciągu obowiązuje

- § 8 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 09 września 2004 roku w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uśmiercania zwierząt w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 roku poprzez przyjęcie, że przepis ten w dalszym ciągu obowiązuje

- zasady zamkniętego katalogu kontratypów w prawie karnym poprzez

przyjęcie, że istnieje kontratyp określony przez Prokuraturę jako „zasady Islamu” podczas gdy kontratypu takiego w polskim porządku prawnym brak.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący - Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy organowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce zaskarżyło postanowienie – jak wynika z treści zażalenia – w całości. Skarżący podniósł w szczególności, że w świetle zebranego materiału dowodowego stanowi ono naruszenie intencji odpowiedzialności za naruszenie określonych przepisów ustawy o ochronie zwierząt w zakresie znęcania nad zwierzęciem i jego pozaprawnego uśmiercenia, w tym zasadniczo odpowiedzialności karnej za czyny zabronione zgodnie z dyspozycją art. 35 ust. 1 ustawy; zakwestionował zasadność argumentacji Prokuratora wyrażonej w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący - Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce, jak wynika z treści zażalenia - wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Prokurator wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia.

Sąd zważył, co następuje:

Zażalenia zasługują na uwzględnienie w zakresie, w jakim zmierzają do uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Zdaniem Sądu, po przeanalizowaniu uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, należy zgodzić się z argumentacją podnoszoną przez każdego ze skarżących, że ocena zgromadzonego materiału dowodowego przez pryzmat obowiązujących przepisów, dokonana przez prowadzącego postępowanie przygotowawcze, została przeprowadzona nazbyt powierzchownie. Co za tym idzie, uznać należy, że decyzja o odmowie wszczęcia dochodzenia, na obecnym etapie postępowania, została podjęta niezasadnie.

Prokurator ustalił, iż do uboju owcy w dniu 15.10.2013 r., mającego

charakter uboju rytualnego, doszło poprzez podcięcie zwierzęciu gardła i pozostawienie go do wykrwawienia; uboju zaś dokonano w stodole.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia powołano się w szczególności na przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, stwierdzając, że, zgodnie z jego treścią „zwierzę kręgowie w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje”. Prokurator odniósł się także do przepisów Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 roku w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, podnosząc, że „wskazany wyżej akt prawny co do zasady przyjmuje konieczność stosowania ogłuszania zwierząt przed ubojem, dopuszczając jednak na mocy art. 4 ust. 4 wyjątek, iż w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod, wymaganych przez obrzędy religijne, wymogi dotyczące ogłuszania zwierząt nie mają zastosowania pod warunkiem, że ubój ma miejsce w rzeźni”. W treści uzasadnienia wskazano przy tym, że „cytowane wyżej rozporządzenie unijne nie implikuje zatem bezwzględnego zakazu ogłuszania zwierzęcia przed jego uśmierceniem”. Prokurator stwierdził również, że „ustawodawca unijny w ustępie 18 preambuły 1 tegoż rozporządzenia zaznaczył, iż akt prawny respektuje wolność wyznania i prawo do uzewnętrzniania religii i przekonań poprzez uprawianie kultu nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach. Odnośząc się do sposobu uśmiercania zwierząt bez ogłuszania w art. 43 preambuły wskazano, że ubój bez ogłuszenia wymaga dokładnego podcięcia gardła ostrym nożem celem zminimalizowania cierpienia zwierzęcia”. Rzecznik oskarżenia powołał się również na zasadę wolności religii, wyrażoną w art. 53 punkt 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Podniósł wreszcie, że w kwestii uboju rytualnego polskie prawo, jak również ustawodawstwo unijne, nie jest (...) jednoznaczne i dopuszcza wyjątki. Brak jest przy tym jasnych i sprecyzowanych regulacji, które mogłyby w sposób konkretny ustalić zakres ochrony zwierząt i swobody praktyk religijnych poprzez uprawianie uboju rytualnego (...) nie można uznać za przestępstwo zachowania stanowiącego realizację

zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe i Konstytucję wolności religijnych”.

Zdaniem Sądu, biorąc pod uwagę powołane w treści uzasadnienia przepisy oraz wnioski oskarżyciela, dotyczące stanu faktycznego sprawy, należy uznać, że Prokurator nie dokonał odpowiednio pogłębionej analizy obowiązującego stanu prawnego w kontekście zdarzenia, będącego przedmiotem postępowania.

W ocenie Sądu, przed podjęciem decyzji co do tego, czy zachowanie będące przedmiotem niniejszej sprawy wypełnia znamiona czynu zabronionego, należy dokonać wykładni zarówno językowej, jak celowościowej przepisów Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 roku w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt.

Należy zauważyć, że w preambule wymienionego wyżej Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 roku, określającej cele wydania tego aktu prawnego, wskazano m. in., że „ochrona zwierząt podczas uboju lub uśmiercania jest kwestią (...), która wpływa na nastawienie konsumentów do produktów rolnych (...) przyczynia się do podniesienia jakości mięsa i pośrednio ma pozytywny wpływ na bezpieczeństwo pracy w rzeźniach (...)” oraz, że „przepisy krajowe dotyczące ochrony zwierząt podczas uboju lub uśmiercania mają wpływ na konkurencję oraz, odpowiednio, na funkcjonowanie rynku wewnętrznego produktów pochodzenia zwierzęcego”. Biorąc pod uwagę wyeksponowanie wskazanej wyżej problematyki w treści preambuły, zasadnym wydaje się pogląd, że w intencji ustawodawcy, dobrostan zwierząt, chroniony przepisami rozporządzenia, powiązany został w szczególności z produkcją mięsa na skalę masową. Argumentem, przemawiającym za słusnością tego poglądu jest, w ocenie Sądu, treść art. 4 ust. 4 rozporządzenia, dopuszczającego dokonanie uboju zwierzęcia bez uprzedniego ogłuszenia „według szczególnych metod, wymaganych przez obrzędy religijne, pod warunkiem, że ubój ma miejsce w rzeźni”. Nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju ubój dokonany w

rzeźni, czy też poza nią, wiąże się dla zwierzęcia z takim samym poziomem cierpienia. Ograniczenie dotyczące miejsca uboju odnosi się więc wyłącznie do kwestii takich, jak higiena, jakość pozyskiwanego mięsa, czy też bezpieczeństwo osób wykonujących ubój.

Dokonując pogłębionej analizy obowiązujących przepisów, prowadzący postępowanie powinien także zwrócić uwagę na treść art. 26 ust. 2 lit. c rozporządzenia, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy krajowe, które służą zapewnieniu dalej idącej ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania w porównaniu z przepisami zawartymi w rozporządzeniu w dziedzinie uboju i działań związanych z uśmiercaniem zwierząt zgodnie z art. 4 ust. 4.

W tym kontekście należy rozważyć regulacje wynikające z art. 34 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt. Przepis ten określa zasady uśmiercania zwierząt w ubojni oraz w uboju domowym. Prowadzący postępowanie powinien rozważyć, czy z treści tych przepisów wynika, że dotyczą one uboju, dokonywanego „według szczególnych metod, wymaganych przez obrzędy religijne”.

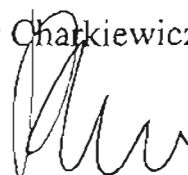
O ile, w wyniku analizy wskazanych wyżej zagadnień, Prokurator dojdzie do przekonania, że czyn, będący przedmiotem niniejszej sprawy, wypełnia znamiona czynu zabronionego, powinien również przeanalizować kwestię stopnia społecznej szkodliwości przedmiotowego zachowania. Mając na uwadze treść art. 33 ust.1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, zgodnie z którym „uśmiercanie zwierząt może odbywać się wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego”, Prokurator powinien porównać ubój o charakterze rytualnym, jakiego dokonano w dniu 15.10.2013 r., z prawnie dopuszczalnym uśmiercaniem zwierząt w warunkach przemysłowych, bądź też w czasie polowania.

Zdaniem Sądu, dogłębna analiza podniesionych wyżej zagadnień stanowić będzie odpowiednią podstawę do powzięcia merytorycznej decyzji, kończącej postępowanie przygotowawcze w niniejszej sprawie.

Dlatego też, na mocy art. 437 § 1 kpk, Sąd orzekł o uchyleniu zaskarżonego postanowienia i przekazaniu sprawy Prokuraturze Rejonowej w Sokółce do dalszego prowadzenia postępowania.

Dnia 15 maja 2014 r.

SSR Piotr Charkiewicz

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. Charkiewicz', written in a cursive style.